

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Történelem és Filozófia
1.3 Intézet	Magyar Filozófiai Intézet
1.4 Szakterület	Filozófia
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Filozófia

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Gyermekfilozófia HLM 2503						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Dr Kerekes Erzsébet egyetemi adjunktus						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	Dr. Kerekes Erzsébet egyetemi adjunktus						
2.4 Tanulmányi év	2	2.5 Félév	3	2.6. Értékelés módja	Kollokvium	2.7 Tantárgy típusa	SZT

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszámja)

3.1 Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	2
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	28
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					25
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					25
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					20
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					10
Vizsgák					4
Más tevékenységek:					-
3.7 Egyéni munka össz-óraszámja	70 konv.				
3.8 A félév össz-óraszámja	56 fiz./ 126 konv.				
3.9 Kreditszám	5				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> Az előadások 70%-án kötelező a részvétel, azaz a 14 előadásból minimum 9-en a hallgatónak kötelező jelen lennie
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> A szemináriumi részvétel kötelező. Az elmaradt szemináriumokat be lehet pótolni.

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • C2: Eszmék megfogalmazása és rendszerezése, általános és ágazati filozófiai problémákban való tájékozódás • C3: Megoldások erős és gyenge pontjainak azonosítása (logikai elemzés és értékelés révén), problémákra adott alternatív megoldások vagy alternatív konklúziók megfogalmazása • C4: Cselekedetek, tapasztalatok és az emberi létezés elveinek, okainak és jelentéseinek (értelmeinek) azonosítása
Transzverzális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • CT1 Közepes nehézségű problémahelyzetek realista, illetve mind elméleti, mind gyakorlati érveléssel való kezelése, hatékony megoldásuk érdekében • CT2 A hatékony multidiszciplináris csoportmunka technikáinak a különböző hierarchikus szinteken való alkalmazása

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • A Gyermekfilozófia program bemutatása, mely gondolkodásra ösztönző, formáló program • A tantárgy olyan ismereteket nyújt, melyek a gyermekek filozofálásának eredetére, módjaira, fejlődésükre vonatkozik. • A Gyermekfilozófia elméleti és gyakorlati alapjainak azonosítása és megfelelő alkalmazása: elvek, értékek, etikák, gondolkodási módok, és gyakorlati eljárások.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> • A gyermekkor sajátos jellegének kibontása a filozófia vonatkozásában. • A gyermekek érdeklődési köréhez, kíváncsiságához való kapcsolódási módszereknek, a gyermekekkel történő filozófiai vizsgálódások bátorítási módjainak elsajátítása: értelemkeresés ösztönzése, problémák kutatása, intellektuális bátorság, olyan készségek elsajátítása, amelyek helyes ítéletekhez vezethetnek a hétköznapi életben, asszertív kommunikáció, a megismeréshez kritikus-konstruktív módon való viszonyulás képessége, saját gondolatok önálló-kreatív módon való artikulálása, mások álláspontja iránti tolerancia, kutató közösségben való munka. • Gyermekfilozófia alapfogalmainak, elméleteinek, gyakorlatainak beazonosítása, szövegek, kisfilmek alapján • Gyermekekkel való filozófiai foglalkozások megszervezéséhez és lebonyolításához szükséges kompetenciák elsajátítása.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Syllabus bemutatása, feladatok leosztása	Előadás, eligazítás	

2. Miért Gyerekefilozófia? Érvek. A gyermek és a filozófia. Gyermekkel kapcsolatos elméletek, a gyermek kognitív és morális fejlődésével kapcsolatos elméletek	Előadás	
3. A. A gyermekkor mint átmeneti/tökéletlen szakasz. A gyermekkor arisztotelészi teologikus felfogása és módosulásai: Rousseau, Gould, Freud, Piaget. A morális fejlődés szakaszai: Piaget, Kohlberg, Rawls. B. A gyermek nem-teleologikus felfogása: Donaldson, Garreth B. Matthews, Wellman, Flavel, Subbotsky, Gelman and Alison Gopnik, Cary. Kohlberg elméletének kritikája: a feminista etikában Carol Gilligan és Martin Hoffman munkásságában. A gyermek és gyermekkor képe (történelmi kutatások: Philippe Ariès).	Előadás, szövegelemzés	
4. Matthew Lipman Gyermekfilozófia programja	Előadás, szövegelemzés	
5. Lipman, Sharp: Kérdező/kutató közösség	Előadás	
6. A Gyermekfilozófia (PFC) program adaptálása más országokban: feltételek, előnyök, problémák. Más fontos szerzők ezen a területen: Robert Fischer	Előadás, fogalomelemzés	
7. Thomas Wartenberg: "Nagy gondolatok, kis gyerekeknek". A gyermekeknek szóló mesék és a filozófiai fogalmak.	Előadás	
8. Peter Worley: Filozófiai kutatások	Előadás	
9. Oscar Brenifier: <i>The practice of philosophy with children</i>	Előadás, vita	
10. Filozófia és játék. Játékos feldolgozások a gyermekfilozófiában. (Robert Fisher, David Shapiro, Jason Buckley, Tom Bigglestone)	Előadás, vita	
11. Gyermekfilozófia Romániában és Magyarországon: alkalmazási lehetőségek iskolán belüli és iskolán kívüli tevékenységeken. Témák: a. Gyermekkor és felnőttkor között, Életcélok, értékrendek, vágyak, b. Emberi kapcsolatok – barátság, szeretet, szerelem. c. Jogok és kötelességek. Emberi jogok, Gyermek jogai, Állatok jogai.	Előadás, vita	Szövegjavaslatok, mesék, játékok, melyek felhasználhatóak filozófiai beszélgetések ösztönzésére különböző tanórákon is (Multikulturalizmus, Társadalmi nevelés, Gyermek jogai, Osztályfőnöki óra, stb.)
12. d. Közvetlen közösségeink – család, iskola, Társadalmi rétegek, csoportok, Társadalmi szolidaritás – Együttműködés és versengés e. Az európai kultúra együttélési szabályai	Előadás	Szövegjavaslatok, mesék, játékok, melyek felhasználhatóak filozófiai beszélgetések ösztönzésére különböző tanórákon is

Kisebbségek. Diszkrimináció, Xenofóbia, Nemi egyenlőség f. A politika és media hatalma, g. Béke és erőszak, Demokrácia h. Egészség, Biztonság, Oktatás, Sport		(Multikulturalizmus, Társadalmi nevelés, Gyermek jogai, Osztályfőnöki óra, stb.)
13. i. Művészet, Vallás j. Szegénység, Abortusz, Eutanázia, Klónozás.	Előadás	Szövegjavaslatok, mesék, játékok, melyek felhasználhatóak filozófiai beszélgetések ösztönzésére különböző tanórákon is (Multikulturalizmus, Társadalmi nevelés, Gyermek jogai, Polgári nevelés, Osztályfőnöki óra, stb.)
14. k. Vállalkozók és vállalkozások, Gazdasági érdek és természeti környezet. Újrahasznosíthatóság, pazarlás, környezetvédelem, Klímaváltozás Ismétlés	Előadás	Szövegjavaslatok, mesék, játékok, melyek felhasználhatóak filozófiai beszélgetések ösztönzésére különböző tanórákon is (Multikulturalizmus, Társadalmi nevelés, Gyermek jogai, Osztályfőnöki óra, stb.)
<p>Könyvészet</p> <p>Philippe Ariés: <i>Gyermek, halál, család</i>. Gondolat, Budapest, 1987.</p> <p>Kerekes Erzsébet: <i>Képz(őd)ésben. Gyermek-és nevelésfilozófiai tanulmányok</i>. Kolozsvár, Egyetemi Műhely Kiadó, Bolyai Társaság, 2016.</p> <p>Szirtes László: <i>Gyermekfilozófia. Filozófia kisikolásoknak</i>. Korona Nova Kiadó, Budapest</p> <p>Lipman, Matthew: <i>Pixi. Gyermekek filozófiája</i>. (ford. Tamássy Györgyi, az 1995ös Pixie alapján). Krónika Nova Kiadó, Bp. 94 old. szövegek</p> <p>Lipman, Matthew – Sharp, Ann Margaret: <i>A jelentés vizsgálata</i>. Kézikönyv a Pixi tanításához. Krónika Nova Kiadó, Bp. 420 old. gyakorlatokkal.</p> <p>Lipman, Matthew: <i>Liza</i>. Beszélgetések az erkölcsről. Országos Kutatási Intézet, Budapest, 2005. (for. Nagy Ildikó). + CD feladatokkal.</p> <p>Matthew Lipman, <i>Thinking in education</i>, Cambridge University Press, Cambridge, 2003.</p> <p>Worley, Peter. <i>The if machine: Philosophical enquiry in the classroom</i>. Bloomsbury Publishing, 2010.</p> <p>Wartenberg, Thomas E. <i>Big ideas for little kids: Teaching philosophy through children's literature</i>. Rowman & Littlefield, 2014</p> <p>Sutcliffe, Roger, and Steve Williams. <i>The philosophy club: an adventure in thinking</i>. Dialogue Works, 2000.</p> <p>Oscar Brenifier, <i>The practice of philosophy with children</i>, Alcofribas Nasier, 2015, http://www.pratiques-philosophiques.fr/wp-content/uploads/2015/07/The-practice-of-philosophy-with-children-ORIGINAL-1.pdf</p> <p>David White, <i>Filosofia pentru copii. 40 de răspunsuri la curiozitățile tale despre lume</i>, Ed. Pandora M, 2016</p> <p>White, David: <i>Filosofia pentru copii</i>. Bucuresti, Pandora, 2016.</p>		

Fisher, Robert: *Tanítsuk gyerekeinket gondolkodni történetekkel*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2000.

Fisher, Robert: *Tanítsuk gyerekeinket gondolkodni játékokkal*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2000.

KISKOMPASZ. *Kézikönyv a gyermekek emberi jogi neveléséhez*. FSZH – Mobilitás Országos Szolgálat, 2009. (Compassito): <https://konyvmutatvanyosoknevelde.wordpress.com/2011/10/02/kiskompasz-%E2%80%93-kezikonyv-a-gyermekek-emberi-jogi-nevelesehez/>

KOMPASZ. *Kézikönyv a fiatalok emberi jogi képzéséhez*.

http://www.sos.hu/getmedia/9912805c-08de-4d33-9273-b1d66049a61f/Kompasz_Kezikonyv_a_fiatalok_emberi_jogi_kepzesehez.pdf

“*Te is más vagy, te sem vagy más*”. *Képzők könyve*. Ötletek, segédletek, módszerek, gyakorlatok fiatalok és felnőttek inter-kulturális neveléséhez. Council of Europe, Második kiadás 2004-2006.

Integrált társadalomismeret. Készségfejlesztő tankönyv az általános iskolák 7.-8. évfolyama számára. Szerk. Jakab György és Vajnai Viktória. OKI, 2006.

Matthew Lipman, *Ruxi*, Ed. Humanitas, 2002

Matthew Lipman, *Sânziana*, Ed. Humanitas, 2003.

Oscar Brenifier, colectia „Micii filozofi”, Didactica Publishing House, 2015.

Laura Grunberg, *Povestea unui gând strănutat*, Ed. Paralela 45, 2014

Wartenberg, Thomas E. *Big ideas for little kids: Teaching philosophy through children's literature*. Rowman & Littlefield, 2014

Worley, Peter. *The if machine: Philosophical enquiry in the classroom*. Bloomsbury Publishing, 2010.

Gyermekfilozófia szöveggyűjtemény I –IV. Korona Nova Kiadó, Budapest, 1997-től (Szerkesztették I kötetet :G. Havas Katalin, Demeter Katalin, Falus Katalin, II.: Falus Katalin, III: kötetet: Falus Katalin, Jakab György, IV. Kötetet: Falus Katalin és Jakab György

8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Könyvészetről, feladatokról való beszélgetés. Az egyetemista diákok felkészítése: jegyzetanyagok elkészítésének bemutatása a gyakorlatban konkrétan lezajló és a diákok által látogatott Gyermekfilozófia foglalkozásokról (iskolákban, könyvtárakban, Gyermekfilozófia klubokon)	Beszélgetés, bemutatás	
2. Gyakorlati aspektusok: módszerek, eljárások, szövegek, játékok. Kis filmek megtekintése, elemzése	problematizáló szövegértelmezés, közös megbeszélés, filmelemzés	
3. Lipman: Pixi és Liza filozófiája	szövegértelmezés	
4. Robert Fisher: Hogyan tanítsuk meg gyerekeinket gondolkodni értékekről, erényekről?	szövegértelmezés, referátum bemutatása, megbeszélés	
5. Nagy gondolatok, kis gyerekeknek. Thomas Wartenberg.	szövegértelmezés, referátum bemutatása,	
6. Filozófiai témák gimnazistáknak. David	szövegértelmezés	

White. Peter Worley: görög mítoszok.		
7. Worley, Peter. <i>The if machine: Philosophical enquiry in the classroom.</i> Bloomsbury Publishing, 2010.	szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés	
8. “Érdekességek kis üzlete” (P. Worley), “Ceebie 1 története” (P. Worley) “What Makes me, me?”	problematizáló szövegértelmezés	
9. Oscar Brenifier, „Kis filozófusok” sorozat, Didactica Publishing House, 2015.	problematizáló szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés	
10. Gyermekfilozófia szöveggyűjtemény magyar nyelven. Hogyan írjunk/ válasszunk filozófiai szövegeket gyerekeknek?	problematizáló szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés	
11. Harry Potter és a filozófia. Tematikus szövegjavaslatok és játékok.	problematizáló szövegértelmezés, fogalomelemzés, közös megbeszélés	
12. Egyetemisták lecketervének bemutatása és gyermekfilozófai foglalkozás megtartása a lecketerv alapján.	Lecketerv bemutatása, foglalkozás vezetése, megbeszélés, értékelés	
13. Egyetemista lecketervének bemutatása és gyermekfilozófai foglalkozás megtartása az alapján.	Lecketerv bemutatása, foglalkozás vezetése, megbeszélés, értékelés	
14. Egyetemista lecketervének bemutatása és gyermekfilozófai foglalkozás megtartása az alapján.	Lecketerv bemutatása, foglalkozás vezetése, megbeszélés, értékelés	

Bibliografie:

Matthew Lipman, *Ruxi*, Ed. Humanitas, 2002

Matthew Lipman, *Sânziana*, Ed. Humanitas, 2003.

Lipman, Matthew: *Pixi. Gyermekek filozófiája.* (ford. Tamássy Györgyi, az 1995ös Pixie alapján). Krónika Nova Kiadó, Bp. 94 old. szövegek

Lipman, Matthew – Sharp, Ann Margaret: *A jelentés vizsgálata.* Kézikönyv a Pixi tanításához. Krónika Nova Kiadó, Bp. 420 old. gyakorlatokkal. Lipman,

Matthew: *Liza.* Beszélgetések az erkölcsről. Országos Kutatási Intézet, Budapest, 2005. (for. Nagy Ildikó). + CD feladatokkal.

Oscar Brenifier, colecția „Micii filozofi”, Didactica Publishing House, 2015.

Laura Grunberg, *Povestea unui gând strănutat*, Ed. Paralela 45, 2014

Wartenberg, Thomas E. *Big ideas for little kids: Teaching philosophy through children's literature*. Rowman & Littlefield, 2014

Worley, Peter. *The if machine: Philosophical enquiry in the classroom*. Bloomsbury Publishing, 2010.

Gyermekfilozófia szöveggyűjtemény I–IV. Korona Nova Kiadó, Budapest, 1997-től (Szerkesztették I kötetet :G. Havas Katalin, Demeter Katalin, Falus Katalin, II.: Falus Katalin, III: kötetet: Falus Katalin, Jakab György, IV. Kötetet: Falus Katalin és Jakab György

On-line források:

The International Council for the Philosophical Inquiry with Children - <http://icpic.org>

SAPERE – Philosophy for Children, Colleges, and Community -

<http://www.sapere.org.uk/Default.aspx?tabid=270>

The Philosophy Foundation - <https://www.philosophy-foundation.org>

Jason Buckley, Tom Bigglestone, The Philosophy Man – <http://thephilosophyman.com>

Lecketervek – <http://teachingchildrenphilosophy.org> „Book Modules”

Warternberg, Thomas „Philosophy @ the Virtual Museum. Doing Philosophy Through Visual Images”, website, <https://commons.mtholyoke.edu/philosophyatthemuseum/>

http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Gyermekfilozfia/4fejezet_a_gyermekfilozfia_filozfiai_megalapo_zshoz.html

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- A tantárgy, mint alkalmazott filozófiai diszciplína, felkészíti a hallgatókat elméleti, módszertani, gyakorlati szempontokból arra, hogy gyermekekkel filozófiai foglalkozásokat tudjanak levezetni.
- Kérdező készség, problematizálás fejlesztése, megoldások keresésére való ösztönzés.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 és 10.5. Előadás és szeminárium	A látogatott gyermekfilozófia foglalkozásokról, klub/műhely tevékenységekről készített jegyzetek készítése.	Klubtevékenységeken való jelenlét és a jegyzetek kiértékelése.	20%
	Az előadásokon és szemináriumokon való aktív részvétel, könyvészetből fordítások készítése.		30%
	Egy lecketerv részletes kidolgozása egy olyan témában, amely	A bemutató óra és lecketervének kiértékelése, megbeszélése.	50%

	<p>megbeszélhető Gyermekfilozófia foglalkozáson. A lecketerv alapján a foglalkozást meg is kell tartani. A terv egy történetből/stimuláló anyag/ fog kiindulni, gyerekeknek szóló könyvből, lehetséges kérdéseket és ajánlott foglalkozásokat-játékokat fog tartalmazni, kiemelve a filozófiai tartalmakat (fogalmat, problémát, egy szerzőt vagy eljárást).</p>		

10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei

- Az előadásokon 70%-os, a szemináriumokon 100%-os részvétel
- Minimum egy szemináriumi referátum és egy lecketerv készítése a félév folyamán
- A vitákban, vetítések megbeszélésében való aktív részvétel

Kitöltés dátuma
2020. március 3.

Előadás felelőse
Kerekes Erzsébet

Szeminárium felelőse
Kerekes Erzsébet

Kerekes Erzsébet

Kerekes Erzsébet

Az intézeti jóváhagyás dátuma
2020. március 30.

Intézetigazgató
Demeter Márton Attila

Demeter Attila